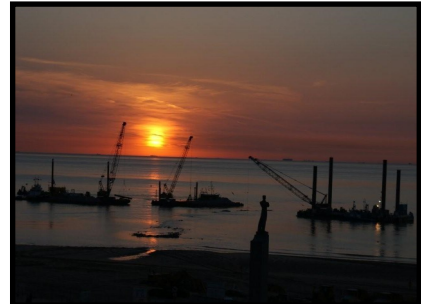

29ste JAARGANG - NUMMER 4 - 2017

OKTOBER - NOVEMBER - DECEMBER

GIDSENKRING LANGE NELLE OOSTENDE

OPROEP: bezorg je mailadres aan onze secretaris, zodat je bij wijzigingen in de programmatie/activiteiten asap verwittigd kunt worden: patricia.veris@skynet.be

IN DIT NUMMER

99	Voorwoord	Marc Loy
101	Lidmaatschap	Redactie
102	Activiteiten dec. & voorjaar 2017	Redactie
107	Gelezen & gehoord & opgemerkt	Redactie
114	Drama in de lucht boven Oostende	Georges Ruys
116	Wat graven indirect vertellen ...	Dirk Beirens
120	De haven van Oostende einde WOII	Frank Goeminne
125	Wat een gids 'boeien' kan ...	Dirk Verstraete
127	't Leven op de maalboten 1967-1977 dl. 4	Arne Pyson

BEZOEK OOK ONZE WEBSITE
www.gidsenkringoostende.be

STEUNENDE LEDEN

Angilis D.
Barbe A.
Comeyne Boudewijn
De Poerck R.
Degelin-Selis L.
Dumarey Roger
Francier J. -Deman
Geldhof Ronny
Ghesquière Martha
Leeuwerck Marcel
Lingier A.
Plasschaert Rafael
Rosseau Christianne
Slabbinck Bart
Taelman E.
Van Hove Yasmina
Verborgh Johan
Versluys Willy

Driemaandelijks blad van de Oostendse
GIDSENKRING LANGE NELLE vzw.
29ste jaargang
Nummer 4
Oktober - november - december 2017

Coverblz.. met foto's Marc Loy & Dirk Beirens

Colofon

Voorzitter: Marc Loy

Verantwoordelijke uitgever:
Marc Loy
Albert I - Promenade 3 / 21
8400 Oostende

Eindredactie, vormgeving en correspondentie
Dirk Beirens
dirkbeirens@telenet.be

De medewerkers aan dit blad zijn zelf
verantwoordelijk voor de door hen
getekende bijdragen.

Overname van artikels/bijdragen **zonder
uitdrukkelijke copyrightvermelding**
mag mits bronvermelding.

Dispatching:
Tel. 059 80 73 81
e-mail: info@oostendeahoy.be

Rekeningnummer:
Gidsenkring Lange Nelle vzw
BE91 3800 0491 8476

Lid wordt u voor 15€ per jaar.
Buitenland: 20€
Gezinskaart: 20€ (2 gezinsleden)
Steunend lid: vanaf 25€ (2 gezinsleden)

Website: www.gidsenkringoostende.be

Gidsenlokaal: Spaans Huisje
Christinastraat, 67 Oostende

Boeiend

Volgend jaar is de gidsenkring Lange Nelle 30 jaar bedrijvig. Gestart met veertien schommelt het aantal actieve gidsen nu rond de veertig. Een aantal waarmee we de meeste binnenkomende aanvragen kunnen lenigen.

Naast de aanvraag door derden groeide tijdens die drie voorbije decennia een vertrouwensvolle samenwerking met culturele partners als Toerisme Oostende, de provincie, de Dienst Cultuur van de stad, C.C. De Grote Post, het Ensorhuis, Mu.ZEE, het Fort Napoleon,

Gidsen is een passie en laat zich niet verengen tot het aantal gepresteerde beurten maar openbaart verrijkend studiewerk, een boeiend netwerk aan contacten en levert nieuwe inzichten maar soms ook verrassingen . Laat ons toch hopen!

En die gedreven hobby vraagt om enige organisatie en structuur die onze vereniging probeert te bieden. De dispatching brengt, elektronisch gestuurd, de klant en gids bijeen. De penningmeester waakt over de financiële transacties en de monitaire gezondheid van de kas. Het bestuur vertegenwoordigt de Kring bij tal van vergaderingen en poogt via voordrachten, bezoeken, uitstappen, driemaandelijks ledenblad en andere activiteiten voor gidsen en leden onze vereniging te bezielen tot veel meer dan een verdeelautomaat van gidsbeurten.

Daarnaast is er de permanente uitbreiding van ons themagebonden aanbod aan nieuwe, geleide wandelingen en bezoeken die onze Stad aan Zee geschiedkundig, cultureel en sociaal-economisch, bevattelijk openbaart aan een geïnteresseerd publiek. Opgelijst presenteert de kring meer dan 60 specifieke onderwerpen die Oostende releveren. Van 'Anno 1465' tot 'Zeebonkwandeling'. Niet elke nieuwe themawandeling wordt een klassieker, maar voor de ontwerper(s) en geïnteresseerde gidsen biedt ze nieuwe inzichten en verrassende verbanden die van pas kunnen komen bij andere (meer gevraagde) beurten.

Oprechte dank dus aan de gidsen die ons gevarieerd aanbod aan gidsbeurten aanvullen, op eigen initiatief, binnen een werkgroep, of op vraag van organisaties die daarvoor op ons een beroep doen. Vrij recent nog noteerden we: 'In het spoor van dichters en schrijvers', 'Verborgene plekjes van Oostende', 'de Fair Trade-wandeling'. En in voorbereiding: de 'G. Duribreux- of Roeschaardwandeling' en 'Op stap in de Oostendse belle époque'.

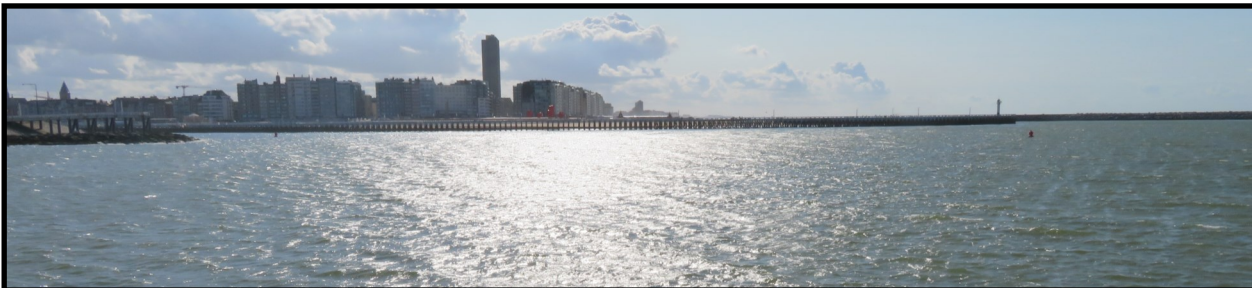
Dit behapbaar openbreken van zowel het verleden als het eigene van onze stad vandaag de dag voor een zo ruim mogelijk publiek blijft een boeiende opdracht.

Marc Loy
Voorzitter

Overlijden

Op 6 juli 2017 overleed op 71-jarige leeftijd de heer **Mark Braet**, broer van ons oud-bestuurslid/penningmeester/gids Marcel Braet.

In naam van alle leden en gidsen biedt de redactie haar blijken van oprecht medeleven aan de getroffen families aan.

*Het bestuur van de Oostendse
Gidsenkring Lange Nelle*

*heeft de eer en het genoegen om zijn leden
uit te nodigen op de
Nieuwjaarsreceptie anno 2018*

Ze vindt plaats

*in het Spaans Huisje
Christinastraat 67 t/s
op zondag 04 februari
vanaf 11 uur.*

*Er wordt bier geschonken (zie blz. 101 > jaarboek)
en uiteraard zijn er ook alcoholvrije dranken.*

Graag **inschrijven** bij Patricia Veris op 059 80 62 39 of via mail:
patricia.veris@skynet.be zodat we voldoende kunnen "inslaan"!

LIDMAATSCHAP 2018

Het lidmaatschap 2018 gaat in op 1 januari 2018 en houdt in: ons driemaandelijks gidsenblad met activiteitenkalender, wetenswaardigheden, luchtige en wetenschappelijke bijdragen en deelname (gratis of tegen verminderde prijs) aan onze voordrachten, bezoeken, wandelingen en uitstappen.

Als exclusieve extra krijgt u het waardevolle jaarboek 2018.

Het lidmaatschap voor 2018 bedraagt:

- gewoon lid: 15 euro (buitenland 20 euro);
- gezinskaart: 20 euro (2 gezinsleden);
- steunend lid: vanaf 25 euro (2 gezinsleden).

De bijdrage kan worden overgeschreven met het ingesloten formulier op bankrekening **BE91 3800 0491 8476** van Gidsenkring Lange Nelle Oostende vzw, Christinastraat 67 in 8400 Oostende

Om administratieve redenen ontvangt de kring uw lidgeld liefst vóór 31 december 2017

Als het leveringsadres verschilt van het adres van de opdrachtgever, wil dit adres vermelden in de mededeling. Leden met gezinskaart en steunende leden kunnen telkens met 2 personen aan de verscheidene activiteiten deelnemen.

Het bestuur dankt u alvast voor uw trouw, belangstelling en steun.

JAARBOEK 2017 voor de leden die lid zijn in 2017 (EEN SAMENWERKINGSVERBAND VAN 9 WEST-VLAAMSE GIDSENKRINGEN)

West-Vlaams schuimend erfgoed anno 2017

Belinda Eelbode, voorzitter Koninklijke West-Vlaamse Gidsenkring vzw, stelde het lijvige jaarboek samen met de hulp van A. Verlinde, C. Vandewalle, L. Claeys en de negen lokale gidsenkringen.

Met o.a. info over **bier brouwen: receptuur; West-Vlaamse brouwerijen en bieren; brouwersjargon en toemaatjes.**

Leden kunnen op vertoon van hun lidmaatschapskaart 2017 of andere legitimatie, dit jaarboek vanaf heden ophalen bij

Azuriet Reizen, Kastanjelaan 3 - 8400 Oostende (open MA-WO-VR9-12/14-18 DI9-12 ZA10-13)

Het boek kan ook, mits voorafbetaling van €5, op rekeningnummer **BE91 3800 0491 8476** t.n.v. Gidsenkring Lange Nelle vzw, met vermelding "Jaarboek 2017" opge-

stuurd worden aan de 2017-leden.

Extra exemplaren, prijs 10 euro (exclusief verzending) kunnen besteld worden bij Etienne Pitteljon via etienne.pitteljon@skynet.be

VRIJDAG 29 DECEMBER 2017:

'DANIËL, MIJN VRIEND' van GASTON DURIBREUX

geïllustreerde lezing door Stefaan Pennynck

Stefaan Pennynck (°Oostende, 1963) is licentiaat in de politieke wetenschappen en verwoed kunst- en erfgoedliefhebber. Hij volgde diverse leergangen Nederlandse en Engelse letterkunde en literatuurgeschiedenis aan de Universiteit Gent, alsook de opleiding voor erfhoeder in 2012-2013.

Vanuit een bijzondere interesse voor cultuurgeschiedenis en literatuur doet hij in het licht van het (bewaken van) immaterieel erfgoed onderzoek naar de waardevolle, maar deels vergeten Oostendse schrijver **Gaston Duribreux**. Over deze 'romancier van de zee' (1903-1986) schreef hij het essay "Daniël, mijn vriend. Voorstelling en analyse van een kortverhaal van Gaston Duribreux als literair document van de bezetting in Mariakerke tijdens WOII", waarbij dit semi-autobiografisch literair document cultuurhistorisch geanalyseerd wordt (topografisch, de site Mariakerke in 1917, psychologisch, ethisch en gesitueerd binnen het literair werk van G. Duribreux). Over dit en ander werk van Duribreux verschenen van hem ook artikels in het tijdschrift van de Oostendse Heemkring De Plate. Voor Drijf-hout schreef hij het fictief verhaal "Villa Bagatelle: maritiem literair walhalla aan zee" over het familiepension van de hotelier-schrijver Duribreux.

Stefaan is ook de initiatiefnemer van de nieuwe wandeling met gratis vouwbrochure: '**In het zog van de Roeschaard - Moord en wraak in het Oostendse visserskwartier (1908-1928)**'

Wie het besproken kortverhaal vooraf wil lezen, mailt Stefaan via stefaan.pennynck@telenet.be

Afspraak: 19.30 uur Spaans Huisje, Christinastraat 67, Oostende
Maximaal 30 personen - Leden: gratis & niet-leden: € 2,5

Inschrijving bij Patricia Veris, liefst 8 dagen op voorhand.

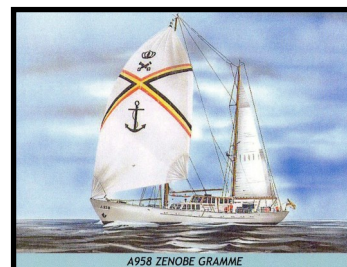
op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be

VRIJDAG 19 JANUARI 2018: BELGISCHE MARINE 'DE ZEEMACHT' ZEVENTIG JAAR IN OOSTENDE & ELDERS

geïllustreerde lezing door Piet Daman

De Marine betekende vroeger heel wat in en voor Oostende, vooral in de tweede helft van de 20ste eeuw. Zij was één van de drie maritieme pijlers die toen het karakter en belang van de havenstad bepaalden en, goed ingeburgerd, mee zorgde voor animatie allerlei.

De Marine was ook elders in België en er buiten gebaseerd.

Piet (°1937) was in 50% van deze periode 'in dienst'. Hij had een gevarieerde en interessante loopbaan, kende nog de 'pioniers' en 'oude gloriën', zowel personen als schepen, locaties en uitrusting. Anderzijds was hij rechtstreeks betrokken bij de modernisering en (r)evolutie vanaf de jaren zeventig. Zijn persoonlijke ervaringen en relaties in deze 'andere tijden' lopen als een rode draad door een deel van het verhaal van "De Zeemacht".

Eens b.d. (=buiten dienst), vanaf 1992, houdt hij zich verder op de hoogte van de veranderingen en activiteiten van de nú (fel gereduceerde) "Marine-component van Defensie".

Piet Daman > Marine- carrière (in 't kort)

Dienstplichtige Klas '56

1957-58 Vorming Reserveofficier

1 april 1958 Benoemd tot Vaandrig ter Zee 2de klasse

September 1958: overgang naar aanvullingskader

1958-1978 Bijkomende vormingen, o.m. Mijnveegofficier, Sportofficier; Supply Course US Navy.

Voornaamste plaatsingen

1959-60 Belgisch Maritiem Rijnsmaaldeel

1962-63 & 1966-67 aan boord van de A957 Kamina

1968-91 diverse functies in het Logistiek Commando van de Marine als 'Specialist Supply', o.m. uitrusting nieuwbouw 'E71'- fregatten; Laatste 13 jaar: beheer bi- en multinationale logistieke overeenkomsten

Foto 1992 b.d. 1LZ "Commandant" (sedert 1975)

Afspraak: 19.30 uur Spaans Huisje, Christinastraat 67, Oostende

Maximaal 25 personen - Leden: gratis & niet-leden: € 2,5

Inschrijving bij Patricia Veris, liefst 8 dagen op voorhand.

op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be

VRIJDAG 23 FEBRUARI 2018: 'VISSERSOPSTAND 1887'

Geïllustreerde lezing met muzikale omljsting door Doris Klausing

Deze lezing is gebaseerd op Doris' nieuwe historische roman 'Tot elke prijs'. Doris Klausing beschrijft in haar boek het verhaal van een vissersfamilie die ten tijde van de Vissersopstand probeert te overleven. De roman is gebaseerd op historische feiten. Tijdens die opstand vielen vijf doden en acht zwaargewonden door de kogels van de Burgerwacht. De auteur tekent in haar roman het Oostende op het einde van de negentiende eeuw. De kroostrijke vissersbevolking leefde er in de grootste armoede, dit in schril contrast met het mondaine leven van de *beau monde* die Oostende als geprefereerd kuuroord koos in het spoor van koning Leopold II.

De Oostendse vissers konden met hun zeilvaartuigen ook niet op tegen de stoomschepen van de Engelsen, die hun goedkopere vis in de Oostendse mijn aanboden en daarbij ook nog eens onze vissers op zee hinderden met hun uitgezette drijfnetten. Het is Klausings tweede boek. In 2015 verscheen al 'Pekel en Kabeljauw', een roman over de IJslandvaart. 'Tot elke prijs' telt 202 bladzijden, kost 20 euro en is uitgegeven bij Zorro Books.

Charles Petrus Wildt (Oostende, 20 februari 1851 - aldaar, 1912) was een Belgisch figuratief schilder. Hij begon als schildersknecht in Oostende en evolueerde tot een lokale schilder van volkse taferelen die hij op een naïeve wijze weergaf. Zijn werk bestaat uit marines, scheepsportretten, visserstaferelen, duinenlandschappen, taferelen met gezichten op oud-Oostende, kermistaferelen, en volkse interieurs. **De vissersopstand in Oostende op 22 en 23 augustus 1887, bedwongen door de burgerwacht en waarbij er twee doden vielen, was de aanleiding tot een schilderij door Charles Wildt.** Hij baseerde zich hierbij waarschijnlijk op een illustratie verschenen in *Le Globe Illustré*. Deze uitbeelding van een volksdrama had succes bij de Oostendse bevolking en hij moest hiervan verschillende replica's maken die hij dan verkocht voor een klein bedrag en een fles jenever.

<https://nl.wikipedia.org/wiki/>

Afspraak: 19.30 uur in Jeugdherberg 'De Ploate', Langestraat 72, Oostende
Leden: gratis & niet-leden: € 2,5

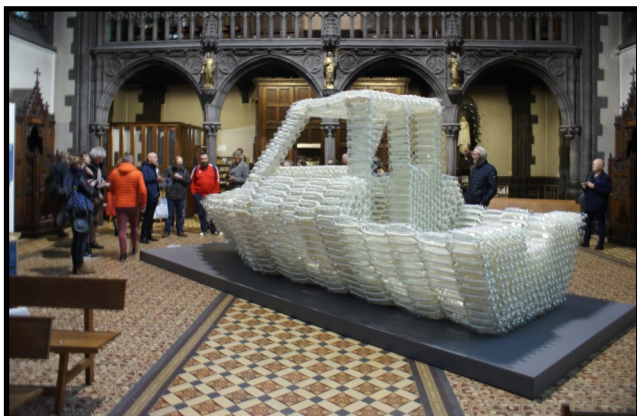
Inschrijving bij Patricia Veris, liefst 8 dagen op voorhand.
op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be

ZONDAG 11 MAART 2018: gegidst **BEZOEK** aan **HET VLOT - KUNST IS (NIET) EENZAAM**

Op ZONDAG 11 MAART brengen we een bezoek aan de hedendaagse **kunsttentoonstelling *Het Vlot - Kunst is (niet) eenzaam*** met de curatoren Jan Fabre en Joanna De Vos. 73 (inter-)nationale gevestigde maar ook opkomende kunstenaars tonen werk - van beeldende kunst over film, tekst, tot performances en dit op meer dan 20, soms verrassende locaties in onze stad. De dramaturgie van de tentoonstelling vertrekt in Mu.ZEE met een onderzoek van het

Vlot van de Medusa van Théodore Géricault en het utopische vlot van Jan Fabre. Alle kunstwerken zien binnen de toegemeten tijd, kan niet. De keuze laten we over aan de begeleidende gids(en). (Foto's Marc Loy)

Michael Fliri (1978, Zuid-Tirol) *Early One Morning with Time to Waste*, 2007 (5000 petflessen en video 6') Hij gaat aan de slag met dat restafval en bouwde een boot met honderden petflessen. Te zien bij Poverello, Dominicanenkerk, Christinastraat.

Elisabetta Benassi (1966, Rome) belicht een boeiend stuk vergeten geschiedenis. Ze toont ook een videokunstwerk over een stuurloos schip dat langzaam strandt op de kustlijn. Te zien in het Europacentrum.

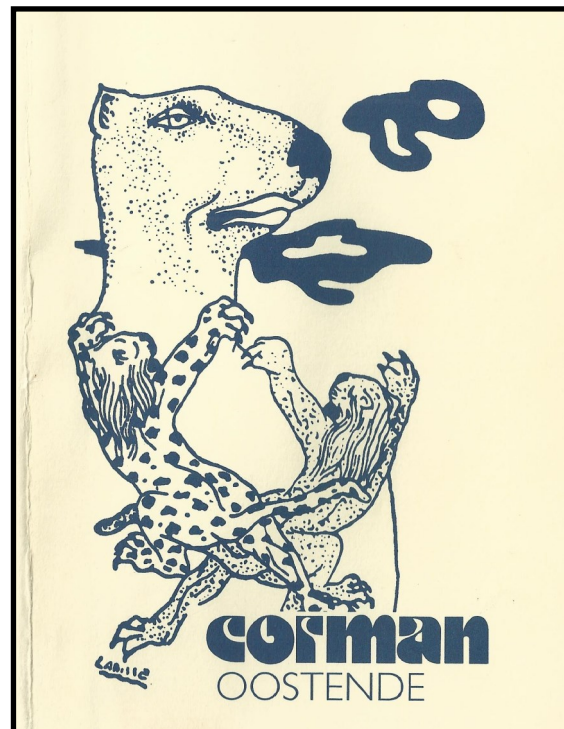
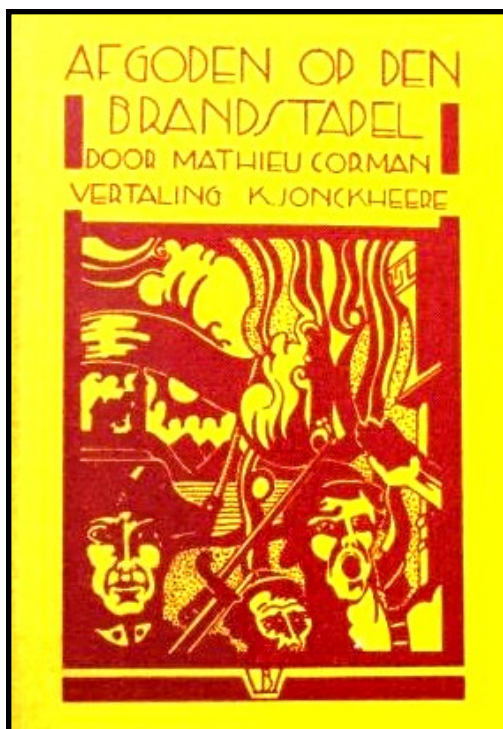
Afspraak: 10.30 uur Mu.ZEE, Romestraat 11, Oostende
Maximaal 25 personen - Leden: €10 & niet-leden: € 12,5 (toegang + gids)
Inschrijving bij Patricia Veris, liefst 14 dagen op voorhand.
op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be

Inschrijving definitief na overschrijving van € 10/12,5 per persoon op Lange Nelle vzw BE91 3800 0491 8476 met vermelding 'Vlot & aantal personen'.

ZATERDAG 17 MAART 2018: WANDELING 'IN HET SPOOR VAN CORMAN'

O.l.v. Martine Hennin

Oostendenaar Mathieu Corman was een legendarische boekhandelaar uit de Adolf Buylstraat bij wie heel wat beroemde klanten over de vloer kwamen. Hij was ook journalist, auteur en schrijver, saloncommunist, verzetsstrijder en eeuwige globetrotter. Zijn boekhandel is altijd een ontmoetingsplaats geweest voor kunstenaars, schrijvers, wetenschappers en mensen uit de theaterwereld. Veel van die mensen woonden dan ook in Oostende. James Ensor, Karel Jonckheere, Hugo Claus, Stefan Zweig, Joseph Roth enz. Een deel van die Oostendse clan zullen we op onze wandeling tegenkomen, in de vorm van hun woon- en werkplaatsen. Via architectuur, kunst en literatuur uit het interbellum breien we deze wandeling aan elkaar. Maar we blijven in het spoor van Corman.

Afspraak: 10.30 uur (Zaak Maury), Adolf Buylstraat 51, Oostende
Einde omstreeks 12.15 uur aan Hotel Leopold in de L. Spilliaertstraat
Maximaal 25 personen - Leden: gratis & niet-leden: € 2,5
Inschrijving bij Patricia Veris, liefst 8 dagen op voorhand.
op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be

'Er zijn stadsgidsen die weinig weten en veel show verkopen'

"Ik ben begonnen met wandeltochten in Brussel-stad. Ik liep altijd door naar de bovenstad, helemaal tot aan het Justitiepaleis. Dat waren wandelingen van vijf uur. Ik was zo enthousiast, ik hield gewoon niet op. Later kwamen er bustours bij met groepen die op doorreis zijn. Je pikt ze op en doet met hen een excursie naar Gent, Brugge en Antwerpen. Het zal misschien verbazen, maar ik heb geen vlaggetje of paraplu om in de lucht te steken. Die toeristen richten zich op hun reisleader. De chauffeurs zijn meestal buitenlanders. Die zijn goedkoper." (...)

"Sommige mensen zijn gewoon niet geïnteresseerd. Die luisteren nooit, naar niets, waar je ook bent. Er zijn toeristen bij die voortdurend zitten te kwekken. Mij deert het niet. Schoolklassen zijn soms lastig om te gidsen. Als er een paar mee zijn met het verhaal en vragen stellen, ben ik blij. Als de rest gewoon wil kijken, dan is dat voor mij oké. De sfeer van een vreemde stad opdoen, is ook al veel. Groepen die uitzwermen zijn ook moeilijk. Ze moeten samen blijven, want vaak is hun tijd beperkt." (...)

Ik ken er ondertussen zoveel van dat ik hoor dat sommige collega's onzin uitkramen. Er zijn er bij die weinig weten en veel show verkopen. Er zijn er die de stad naar beneden halen. Ze klagen de leegstand aan of vertellen dat Leopold II in Congo handen liet afhakken. Dat doe ik niet. Als iemand er over begint, ga ik erop in. Verder wil ik een positief verhaal brengen. Ik zie mezelf als een ambassadeur van de stad.'

<http://www.standaard.be/plus/20171030/ochtend/optimized>

Aantal geregistreerde (en betaalde) zeebaden in Oostende

1885 – 102.644	1894 – 96.532
1886 – 126.348	1895 - 133.496
1887 – 118.531	1896 - 120.004
1888 – 81.459	1897 - 107.875
1889 – 74.674	1898 - 138.597
1890 – 108.714	1899 - 145.743
1891 – 103.016	1900 - 119.312
1892 – 108.197	1901 - 131.805
1893 – 128.403	1902 – 111.113

(bron: De Zeewacht najaar 1902)

Léon Stynen (Antwerpen, 15 juli 1899 – 13 mei 1990) was een Belgisch modernistisch architect.

Van zijn hand zijn onder andere het Casino van Knokke (1929-1931) op de zeedijk (gedeeltelijke beschermd in 2003) en het Oostendse Casino-Kursaal (19059-1953) aan het Monacoplein (beschermd in 1998).

De **SL 58** hiernaast is een heruitgave van de enige stoel die de Belgische modernistische architect Léon Stynen in 1958 heeft ontworpen.

'Lange Nelle' op de kusterfgoedmarkt op 23 november 2017 in brouwerij 'Jus de Mer', Westendelaan 142A, Middelkerke

Sfeerbeeld van de benedenverdieping met diverse kusterfgoedspelers uit de vier deelnemende gemeenten/steden Middelkerke, Oostende, De Haan & Blankenberge. Prominent in het midden de stralende organisatoren Kusterfgoed met links Hannelore en rechts Manon.

Secretaris Patricia verzorgde het standje 'Gidsenkring Lange Nelle' met oudere jaarboeken en exemplaren van ons gidsenblad. Ook ons aanbod en de belangrijke contactgegevens werden via folders en brochures verspreid.

Naast de vele standen was er ook een leeshoek op de eerste verdieping en een randprogramma met folk, vissersliederen, het verhaal achter acht kustobjecten en diverse rondleidingen in de brouwerij.

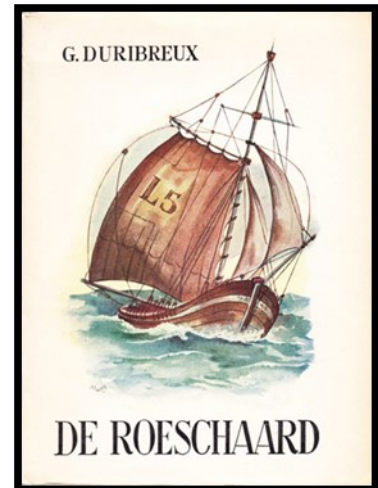
Mededeling: Kusterfgoed verhuist vanaf 11 december 2017 naar een nieuwe site op de Zandvoordeschorredijkstraat 289 in Oostende. Contact = info@kusterfgoed.be.

In het zog van de Roeschaard Moord en wraak in het Oostendse visserskwartier 1908-1928 Wandeling in Oostende

De wandeling volgt het verhaal uit het boek 'De Roeschaard. Een visschersroman' uit 1943 van de Oostendse schrijver Gaston Duribreux. We loodsen de wandelaar langs enkele plaatsen in het Oostendse centrum en specifiek het visserskwartier waar zich gebeurtenissen uit de roman afspelen. We vullen de verhaallijn aan met citaten uit het boek en informatie over de locatie.

De gratis vouwbrochure is bedoeld voor de individuele wandelaar en geïnteresseerde. In het voorjaar 2018 kan de wandeling ook in groep gevolgd worden met een van de samenstellers of een gids van gidsenkring Lange Nelle Oostende.

Het verhaal

Op haar sterfbed in een kosthuis aan de vismarkt vertelt Mette aan Manjerick Pincket dat zijn vader twintig jaar geleden niet door een ongeluk in zee verdrongen is, maar door Constant Ghouwy vermoord en overboord gegooid werd. Manjerick gaat zelf op onderzoek uit om recht te doen geschieden. In een eerste deel gaat hij te rade bij zijn familie. (Hierbij krijgen we een beeld van de sociale gelaagdheid van het Oostende in 1928). Uiteindelijk zal de besloten vissersgemeenschap recht doen gelden. En welke rol speelt de roeschaard, de kwelduivel van de zeeman aan land hierin?

Gaston Duribreux: romancier van de zee

Gaston Duribreux (1903 -1986) was hotelier/schrijver in Mariakerke. In zijn meer dan twintig romans leven wij mee met de vissers en de inwoners van Oostende en de westkust. De zee speelt een hoofdrol in zijn werk. Hij was de eerste die de visser als romanpersonage introduceerde in de Vlaamse literatuur.

Duribreux beschrijft als geen ander in geuren en kleuren de visserij en het leven op zee en aan de kaai. De zee speelt in zijn werk ook een symbolische rol. De zee is loutering, de zee is zuiverheid. G.Duribreux werd onderscheiden met verscheidene literaire prijzen. Volgende romans spelen zich ook af in het vissersmilieu: Karoen, Bruun, De laatste visschers, Het gouden zeil, Tussen duivel en diepzee en Schipper Jarvis. (bron foto onbekend)

De roeschaard

De kwade geest die de zeelieden aan wal zit af te wachten, de watnikker die de argeloze man te pakken krijgt wanneer hij aan de wal vertoeft en de zee verzaakt, al is het voor korte duur. Psychologisch is de Roeschaard te verklaren als de onrust en de onzekerheid die natuurlijkerwijze de zeeman bevangen als hij zijn element verlaat. De visser ziet de Roeschaard verschijnen onder allerlei gedaanten: in mistvormen, in een zwarte kat, in een oude vrouw.' Volgens andere bronnen kan de roeschaard ook op zee toeslaan.

De locaties tijdens de wandeling (duur: +/- 2 uur)

- 1 Kadzand- en Bonenstraat (Oude Vismarkt) / Schippersstraat
- 2 Cirkelstraat / Kapucijnenkerk
- 3 Mijnplein / Groentemarkt
- 4 Sint-Sebastiaanstraat
- 5 Leopoldpark / Karel Janssenslaan
- 6 Vindictivelaan/Zuidstraat (Pilotage)
- 7 Amandine (Vismijn 'De Cierk')
- 8 Paster Pype / Peperbusse / Vagevuur
- 9 Zicht op havengeul
- 10 Schuuldok vissershaven
- 11 Staketsel (aanlegplaats rederij Franlis)

Dit project werd gerealiseerd door Stefaan Pennynck en Dirk Beirens (Gidsenkring Lange Nelle), Henk Deleye verzorgde de lay-out & erfgoedcel Kustergoed zorgde voor de financiële ondersteuning. De gratis vouwbrochure is op een aantal plaatsen verkrijgbaar.

Toeval? In de Oostendse bibliotheek kun je gaan kijken naar een selectie foto's van de magistrale **fotograaf Antony** met o.a. vier winterfoto's van de bevroren vissershaven anno 1928-'29, de plaats en periode waarin 'De Roeschaard' zich afspeelt.

BIBLIOTHEEK KRIS LAMBERT
Aankondiging van het wandelplan maart 2017 tijdens de inhuldiging van de terracottabuste van Gaston Duribreux (beeldhouwer André Huyghebaert), een schenking van de familie Duribreux.

Foto Jacques Bauwens

50 jaar FTG

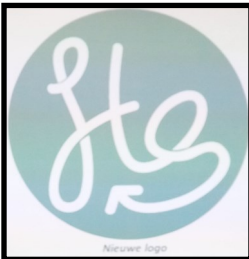
Op zondag 15 oktober 2017 vierde de **Federatie van Toeristische Gidsengroeperingen v.z.w.** (afgekort FTG) haar 50ste verjaardag in de Kempense gemeente Mol.

FTG werd gesticht in 1967 met het doel het statuut van alle gediplomeerde toeristische gidsen te behartigen. De vereniging telt inmiddels 45 erkende gidsengroeperingen.

Op het programma van de viering stonden onder andere een feestelijke ontvangst in 't Kristallijn, gelegen in het prachtige natuurgebied van Mol aan één van de grootste binnenmeren van Vlaanderen. De genodigden werden er verwelkomd door Paul Rothier, burgemeester van Mol.

Marc Reyniers, voorzitter van FTG, gaf een toespraak waarin hij vol enthousiasme het nieuwe logo en de nieuwe FTG-kaart voorstelde.

50 jaar FTG werd gevierd op een mooie, zonnige dag met culinair genieten, een verrassingsact en de huldiging van de jubilarissen.

(verslag door Martine Quaegebeur)

MORDAN

NATUURVLEES DOBBELAERE

Christinastraat 69 - 8400 OOSTENDE

Tel. 059/50 52 45 - Fax: 059/50 07 85

e-mail: denatuurwinkelmordan@skynet.be

(400 m² verkoopsruimte)

Openingsuren: 9.00 H. - 18.30 H.

Ook op zaterdag. Zondag gesloten

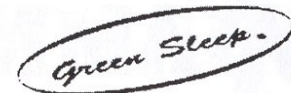

***De Natuurlijkste
zaak van de kust!***

**GREEN
SLEEP**

**100% "NATUURLIJK"
SLAAPCOMFORT**

(200 m² toonzaal, 1e verdieping)

Dieetvoeding, VERSE natuur-, vegetarische en biologische voeding.

Hormonenvrij vlees (vzw. Plattelandsontwikkeling)

Voedingssupplementen en sportvoeding. Natuurlijke cosmetica.

150 kruidenpreparaten uit eigen labo!

DESKUNDIG ADVIES VAN 4 PARAMEDICI EN HERBORIST

Evaluatieformulier

Bij elke boeking van een gidsbeurt krijgt de opdrachtgever ook een evaluatieformulier inzake de verleende dienst. Meestal mailt men dat formulier - slechts enkele op jaarbasis - terug als er iets negatiefs te melden is. Onze voorzitter contacteert dan de betrokken gids en bespreekt dan met hem/haar de gidsbeurt. Vaak gaat het dan om een misverstand en in een enkel geval gaat het om 'onprofessioneel' gedrag van de gids. Gelukkig krijgt de Kring af en toe ook heel positieve feedback. Eind oktober waren verscheidene gidsen ingeschakeld om een bedrijfsgroep te begeleiden en de organisator meldde:

"71 mensen tevreden houden is een helse taak. Jullie zijn daar echt in geslaagd. Ik kreeg niets dan positieve reacties op de gidsen die de wandelingen begeleid hebben, de gidsen die ons begeleid hebben op de Amandine en op de Mercator evenals op de verschillende wandelingen. Vooraf kreeg ik wel een paar keer de opmerking : "Oostende, wat is daar nu te beleven?" Na de activiteit was het eerder andersom : "Oostende, wat een parel. Hier kom ik zeker terug". Deze reacties zou ik zeker niet gekregen hebben indien de mensen niet gelukkig waren.

Ook van mijn kant een heel hartelijke dank voor alles wat jullie voor ons gedaan hebben, vanaf de ontvangst van onze eerste mail tot en met het organiseren van alle activiteiten ter plaatse.

Dikke dank u aan dispatcher Annie voor haar begeleiding, ontvangst, ... en alles wat ze voor ons betekend heeft. Ik kan dus alleen maar zeggen : "Doe zo voort en tot ziens!"

Gidsenkring Lange Nelle Oostende blijft werken aan een kwaliteitsvolle dienstverlening en is fier op haar gidsende stadsambassadeurs.

PRINTEN – PLOTTEN

KOPIEREN – DIGITALISEREN

INBINDEN – LAMINEREN

KANTOORARTIKELEN

STEMPELS – GRAVEERPLATEN

REPRODUX

Heilig Hartlaan 13

8400 OOSTENDE

Tel. 059/70.16.12

Fax 059/80.66.57

e-mail: reprodux@telenet.be

www.reprodux.be

UW REIS, ONZE PASSIE

AZURIET REIZEN

Kastanjelaan 3
8400 Oostende

059 51 49 51

info@azuriet.be

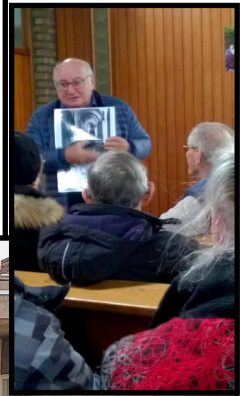
WWW.AZURIET.BE

WWW.CRUISEPLUS.BE/OOSTENDE

De **Groene 62** krijgt een verlengstuk van 1,8 kilometer. Het fietspad stopt vandaag aan de Zandvoordestraat, maar wordt straks verlengd met een dubbelbelichtingsfietspad van drie meter breed tot aan de Konterdamkaai (tussen MH-park en stationsinfrastructuur) **Kostprijs: 1,5 miljoen euro.**

Op dinsdag 28 november bezocht de gidsenkring het **klooster 'Zonnelied'**, Mariakerkelaan, in Oostende, onder leiding van ir. arch. Marc Felix.

Grote foto Marc Loy en kleine foto Guido Dekeyrel.

Op zaterdag 16 december 2017 maakt het Stadsmuseum Oostende tijd voor **authentieke kerstsfeer**. Kraampjes met streekgebonden en ambachtelijke producten en lekkernijen vullen het gezellige kader van het achttiende-eeuwse herenhuis. Opwarmen kan in het Stadsmuseum waar ook het **Visserscafé >>>** uitnodigend wacht. Ontdek de rijke Oostendse museumcollectie of breng een bezoekje aan de tentoonstelling 'Ik kom julder e bezoeksje brieng' (Paster Pype) die het Oostendse visserijverleden van onder het stof haalt. Winterse animaties brengen je meteen in eindejaarsstemming. Traditionele kerstgezangen, vertellingen, Oostendse vissoep en fonkelende lichtjes maken de sfeer compleet

DRAMA IN DE LUCHT BOVEN OOSTENDE OP 1 MAART 1945

B-17 43-38273 SG-385° BG 550° BS **B-17 42-38035 SG-385° BG 550° BS**

Georges Ruys

Oostende was toen al bevrijd.

Een groep van 449 bommenwerpers B-17 was aangewezen om een raid naar Ulm (D) uit te voeren waar ze als doelwit rangeerterreinen en spoorwegknooppunten zouden aanvallen. Ze kwamen van verschillende basissen in Engeland en verzamelden boven het kanaal. Ze werden begeleid door 147 jagers P-51.

De Boeing B-17G-25-DL van de USAAF met AFN 43-38273 (SG-) van de 385° Bomb Groep en 550° Bomb Sectie was van de basis Great Ashfield (GB) opgestegen.

Na het volbrengen van de opdracht werd de terugkeer aangevangen.

Het toestel was boven het doelgebied licht geraakt door de Duitse Flak wat mogelijks een bijkomend element in de luchtbotsing op de terugweg kan verklaren.

Boven Oostende en het kustgebied hing een dichte bewolking en stond er een flinke tegenwind, toen de armada bij zijn terugkeer, ten zuiden de stad naderde en richting het kanaal vloog. Op een hoogte van ruim 13.000 feet (meer dan 5km) kwam het toestel in botsing met de linkervleugel tegen een andere B-17 de 42-38035 van dezelfde 385° BG en 550° BS en basis. Het krakende schurende geluid hoog in de lucht schrikte de Oostendenaars op maar door het dikke wolkende k zagen ze slechts brokstukken naar beneden dwarrelen.

Het overgrote deel van de 43-38273 stortte neer in de velden bij Oostende.

Al de bemanningsleden werden bij de botsing en crash gedood.

Pil: 1e Lt Alexander Rusecky KIA

Cop: 2e Lt George Burger KIA

Nav: 2e Lt Robert Keenan KIA

G: S/Sgt James Hendon KIA

G: S/Sgt Stanley Lejkowski KIA

TG: T/Sgt Charles Abney Jr KIA

G: S/Sgt Thomas Welch KIA

WOP: T/Sgt Vincent Verderame KIA

G: S/Sgt Harry Clabaugh KIA

Het andere toestel betrokken bij de botsing was de **Boeing B-17 G-25-DL der USAAF met AFN 42-38035 (SG-)**, nickname 'Mr Lucky' maakte eveneens deel uit van de 385° BG, 550° BS en had als standplaats de basis Great Ashfield. Het stortte in brokstukken neer tussen Oostende en Slijpe.

De romp van de 'Mr Lucky' viel neer te Slijpe in de Zwarteweg (waar nu de E40 loopt) nabij de hofstede Henri Ryckeboer, tussen de huizen Emiel Van Hee, Kamiel Glorie en de weide Maes.

Acht bemanningsleden van deze B-17 werden gedood in de crash en lagen daar in de omgeving verspreid. Bij mirakel was er een overlevende bij de crash.

De schutters uit het achterste deel van een B-17 waaronder de staartschutter bevonden zich voor het opstijgen in de radiokamer zittend op de vloer totdat ze in de lucht waren. Daarna gingen ze ieder naar hun eigen positie in het vliegtuig. De staartschutter kroop dan met zijn parachute langs het ingeklapte staartwiel naar zijn geschutstand waar hij zich aansloot aan de intercom en de zuurstof voor zijn masker en zijn verwarmde vliegenierspak inplugde. Hij zat permanent gedurende de vlucht urenlang in een geknielde houding, met de knieën op gevoerde ondersteuners en de benen dubbel geplooid.

De Sgt Jones die als staartschutter in de B-17 dus in een moeilijke positie zat, hoorde plots een geweldig gekraak. Direct realiseerde hij zich dat hij de voortdurende trillingen van het toestel niet meer voelde en het geluid van de motoren was gestopt.

De druk in zijn oren was overweldigend en bevestigde zijn vermoeden dat het toestel aan het neerstorten was. Hij probeerde vruchteloos via de intercom in contact te komen met zijn lotgenoten in het toestel, maar dat lukte niet. Hij greep zijn parachute en probeerde tevergeefs in paniek de kanonniersdeur open te krijgen. Het staartgedeelte waarin hij opgesloten zat dwarrelde van meer dan 5 km hoogte naar beneden. Het plofte neer op een geploegd veld te Slijpe. Toen de eerste burgers bij het verwrongen staartgedeelte kwamen aanlopen en een inzittende zagen liggen tussen het verwrongen metaal van het staartstuk, dachten ze in eerste instantie dat hij dood was. Jones werd in coma weggevoerd naar een hospitaal in Oostende. De dokters dachten dat hij niet zou overleven, wegens de vele inwendige bloedingen die vastgesteld werden. Maar na 3 dagen ontwaakte Jones. In het hospitaal kreeg hij dagelijks het bezoek van ene Oostendenaar zekere Gilbert Deschepper. De toestand van Jones verbeterde zodanig dat hij in april kon terugkeren naar zijn basis in Great Ashfield. Hij was de enige overlevende van de botsing. Alle slachtoffers van beide toestellen werden begraven op het Amerikaanse militaire kerkhof van Neuville-en Condroz.

Pil: 1e Lt Charles Armbruster KIA
B: 2e Lt Robert Davis KIA
WOP: S/Sgt John Stringi KIA
G: Sgt Arthur Herold KIA
G: Sgt Charles Slavin KIA

Nav: 2e Lt Howard Tripp KIA
G: Sgt Robert Masson KIA
E: S/Sgt Allan Saarnio KIA
TG: Sgt Joe Jones WIA

Technische gegevens B-17

Bemanning 9 à 10 / Lengte 22,7m / Hoogte 5,8m / Spanwijdte 31,6m
 Vleugeloppervlakte 131,9m² / Plafond: 10.850m / Motoren 4X Wright radiaal motoren
 Topsnelheid 462 km/uur / Actieradius 2.980 km / Boordgeschut 13X Browning cal50 M-2

Termen

USAAF: United States America Air Forces
 BG: Bomber Groep
 Pil: Piloot
 T/Sgt: Technical Sergeant
 WOP: Wireless operator (radiobediener)
 TG: Tail gunner (staart schutter)
 B: Bommenrichter
 WIA: Wounded in action

AFN: Registratienummer
 BS: Bomber Sectie
 S/Sgt: Staf Sergeant
 Nav: Navigator
 G: Gunner (schutter)
 E: Enginer (boordwerktuigkundige)
 KIA: Killed in action

Bronnen:

Lucht- en ruimtevaart 6912-7807
 Mighty Eighth War Diary- Roger Freeman
 US <http://www.baaa-acro.com/1945/archives>)
 Combat Chronologie - McKillop)

WAT GRAVEN INDIRECT VERTELLEN ... 'THE BORTHWICKS'

Dirk Beirens

Tijdens de tweede editie van **REVEIL** in Oostende koos de Dienst Cultuur voor de begraafplaats 'Paster Pype' aan de Nieuwpoortsesteenweg. De eerste Oostendse Reveil vond plaats in de Sint-Annakerk en op het kerkhof van Stene-Dorp. Reveil is een non-profitbeweging die artiesten aanmoedigt om Allerheiligen nieuw leven in te blazen. Op 1 november 2017 dompelen muzikanten, dichters en verhalenvertellers bijna één op de vier gemeentes onder in een warme gloed van ingetogen muziek, poëzie en lokale levensverhalen.

Het bijgenaamde 'Oed Kerkhof' ingestulpt in de Wellingtonrenbaan dateert van het midden van de 19de eeuw en bij raadsbesluit van 27 februari 1976 ging de overheid over tot de definitieve sluiting van deze begraafplaats. Alleen bijzettingen in de reeds vergunde gronden en/of kelders worden er nog toegestaan. Van de vijf begraafplaatsen

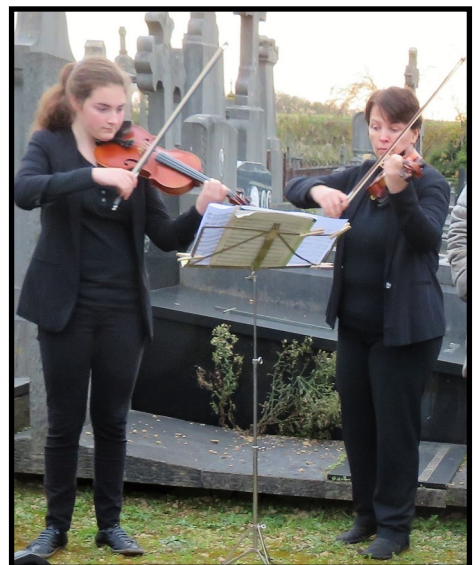
die Oostende telt zijn er nog twee echte kerkhoven, één aan de OLV ter Duinenkerk, de andere

aan de Sint-Annakerk. Het kerkhof van Zandvoorde werd een wat verder gelegen begraafplaats. Verder heeft de stad nog de 'Paster Pype'-begraafplaats en die aan de Stuiverstraat, 'fout' bijgenaamd het 'Nieuw Kerkhof'. By the way de Sint-Godelievekerk aan de overkant van de 'oede' begraafplaats werd gebouwd in de periode 1939-1940.

De nu bezochte begraafplaats telt 8 perken met ongeveer 4600 graven. Naast 'gewone' burgers vonden ook heel wat bekende Oostendse figuren en families hier hun laatste rustplaats.

Zo'n veertig geïnteresseerden banjerden door de losliggende aarde van de werken en bereikten heelhuids de ingang van de begraafplaats waar schepen Plasschaert en hoofd van dienst Virginie Michils hen verwelkomden. Vervolgens nam gids Dirk Beirens de bezoekers op sleeptouw naar een zevental merkwaardige graven met speciale aandacht voor het levensverhaal van de afgestorvenen en/of de grafarchitectuur. Bij een aantal graven bracht Woord-lerares Nancy Zwaenepoel passende poëzie en moeder & dochter Lievens-Vande Ginste toverden stemmige muziek uit hun violen.

Op het graf met locatiegegevens ‘perk 5 rij 10 nummer 1’ in de geplaveide hoofdlaan valt een marmeren treurfiguur op. Ze knielt neer op een sokkel met het opschrift ‘**To our darling little Maggie**’ en voor haar op de bijna onleesbare grafsteen liggen nog twee fraaie kransen van keramiek.

Toch wordt de tekst op de deksteen duidelijker: “**Margaret Harriet Sophie Borthwick, beloved daughter of general and Mrs. Borthwick, died at Ostend, 30 January 1893, aged 8**”.

Ook haar moeder en haar broer liggen er: **Sophie Michaelovna Borthwick**, dear beloved mother, widow of general George Colville Borthwick, died 6 April 1939, aged ...? – **Reginald George Peter Borthwick**, Captain Xth Royal Hussars, beloved son of general & Mrs. Borthwick and very dear husband, died February 2nd 1954, aged 66 years. (Met dank aan Anne-Mie Havermans)

Dit vroeg wat speurwerk. **Margaret alias Maggie** was geboren in Constantinopel (Byzantium, Istanbul) op 12 februari 1885 en gestorven in Oostende op 30.01.1893 in Villa George, Hofstraat 20. Als residentiewoonplaats voor ouders en kind was Londen opgegeven. Haar moeder **Sophie** met familienaam Schylowskala of Schilowekaye (> overlijdensakte Maggie) was van Russische aristocratische afkomst en de dochter van een officier in de keizerlijke garde

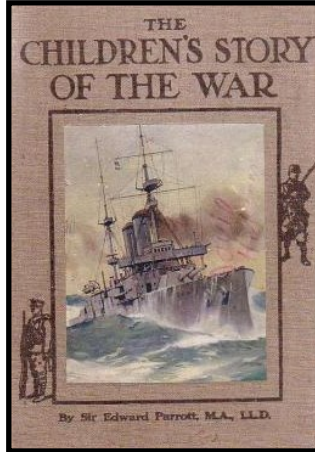
en rentenierster. Maggie’s vader **George** (1839 – 1896) ligt in het familiegraf van de aanzienlijke familie Borthwick in GB. Hij was “Major General de l’armée turque-en-retraite” of in het Engels: “retired Major General in the Imperial Ottoman army”. Elders staat: He was commander-in-chief of Turkish Forces in Eastern Roumelia in 1884. **Roemelië** (Turks: *Rumeli*) is de naam die door de Osmaanse Turken aan het Europese deel van hun rijk werd gegeven. Over Roemelië vind je meer op <https://nl.wikipedia.org/wiki/Roemelië>. De carrière van George vraagt meer uitleg, maar dat is voor een latere bijdrage.

Naast Margaret (1885-1893) en Reginald (1887-1954) had het echtpaar nog een derde kind, het jongste, **Jessica (1888-1946)**, roepnaam **Jessie**, die toch wat geschiedenis schreef (zie <https://livesofthefirstworldwar.org/lifestory/7667518>).

Jessica Borthwick filmde in 1913 onder de schuilnaam Nell Foy als 25-jarige de oorlog tussen het Ottomaanse rijk en de Balkanstaten. Haar vader was toen al lang overleden (+1896). Het Oostendse blad ‘Le Carillon’ van 08.01.1914 berichtte:” La guerre des Balkans. Nous recevons de Sofia, capitale de la Bulgarie, une lettre de Mlle Jessica Borthwick qui nous annonce sa prochaine arrivée à Ostende. Elle compte nous donner des conférences avec projections lumineuses sur les deux guerres des Balkans. Mlle Jessica Borthwick, **qui n'est pas une inconnue à Ostende**, est d'autant mieux documentée, qu'elle a vu les deux guerres et qu'elle en a suivi les grandes phases sur les champs de bataille. Voilà des conférences qui présenteront le plus grand intérêt.” Van die geplande voorstellingen heb ik niets teruggevonden (wegens WOI?).

In **augustus 1914** stelde Jessica Borthwick het door haar gecharterde jacht 'Grace Darling', een schoener die ze op eigen kosten had uitgerust, ter beschikking van het **British Field Hospital in België**. De naam van het schip verwijst naar 'Grace Horsley Darling (1815-1842, <http://www.gracedarling.co.uk/>), de dochter van een Engelse vuurtorenwachter, beroemd vanwege haar aandeel in de redding van overlevenden van de Forfarshire die in 1838 schipbreuk leed bij de Farn-eilanden voor de kust van Northumberland (NO Engeland). Australische schoeners met die naam zijn vergaan in respectievelijk 1894 en begin 1914, maar er waren meer schepen met die naam. En die naam kan tegelijk een herinnering zijn aan Jessies vroeg overleden zusje Margaret.

Vermoedelijk was haar schip het laatste dat in **oktober 1914** op het nippertje uit de haven van Oostende kon vertrekken voor de Duitsers de hele stad bezetten.

Daarover schreef wijlen Jan Dreesen in De Plate 1992, pp. 224-225 een vertaalde bijdrage van de bron '**The Childrens Story of the War. Volume 3. By Sir Edward PARROT, M.A. LL.D. Thomas Nelson and Sons, London, Edinburgh, Dublin and New-York, 1916.**'

Via <https://archive.org/details/childrensstoryof02parruoft> kunt u de originele tekst downloaden.

In hoofdstuk IX Emotievolle verhalen van zorgwekkende dagen (stirring stories of anxious days) lezen we (aangepaste tekst van Dreesen): "Een Engelse oorlogscorrespondent kreeg **die dag (14 of 16 oktober 1914?)**, omstreeks 9 uur, van een bediende op het stadhuis te Oostende te horen dat de Duitsers binnen de 10 minuten de stad zouden binnenvallen en dat hij zich best van al uit de voeten kon maken. Samen met een paar collega's verslaggevers had hij een afspraak met **Miss BORTHWICK** om een plaats te krijgen op het door haar gecharterde en uitgeruste jacht. Zij spoedden zich dan ook aan boord van de Grace Darling, die in de achterhaven lag afgemeerd. De Duitsers waren reeds op een halve mijl, en het werd de hoogste tijd om uit de, lege, Oostendse haven weg te geraken. Het dek van het jacht zat vol met Belgische vluchtelingen, mannen, vrouwen en kinderen. Buiten hen en de verslaggevers waren er ook nog twee ontvluchte soldaten aan boord. Die kleedden zich in der haast om en gooiden hun uniform in het water. Er werden pogingen gedaan om de motor van het jacht te starten. Algauw bleek echter dat de man die zich bij het aan boord komen als een eersteklassemachinist had aangemeld, en bereid was gevonden, in compensatie voor zijn overtocht, de motor te bedienen, helemaal geen machinist was maar een orgelstemmer. Het jacht werd losgegooid en dreef met het aflopende tij naar de voorhaven. Bij gebrek aan motor werden de zeilen gehesen, maar het vaartuig bleek, met de laagwaterstand, uit de wind te liggen. Om kwart over tien marcheerde een eerste patrouille Ulanen over de brug (Demeybrug?) die de stad verbindt met de 'weg naar Blankenberge'. Iedereen aan dek van de Grace Darling keek ijzig kalm naar de tweede en de derde patrouille Ulanen die over de brug marcheerden. Kort na de middag zeilde het jacht tegen één mijl per uur, meer met de stroom meedrijvende dan zeilende, met de Engelse vlag in de top, de havenmond uit. Daar kreeg het jacht eindelijk wind in de zeilen en startte, plots, ook de motor. Het volgende ogenblik ploegde het jacht met een tienmijlsvaart de volle zee in. Op de vraag van de oorlogscorrespondenten ging de Grace Darling een mijl uit de kust voor anker. De bijboot werd uitgezet en de verslaggevers gingen nog even, in gezelschap van Miss Borthwick, op onderzoek naar de wal. Op een paar honderd yards van het strand zagen ze plots een viertal Duitsers over het klein strand rennen en daarna de trap op naar het staketsel. Daar zochten die dekking tussen de staketselbouwsels en vuurden een schot voor de boeg van het bootje, terwijl één van hen teken deed om aan wal te komen.

De bijboot draaide echter onmiddellijk terug naar de open zee en de opvarenden probeerden zich zo beschut mogelijk te leggen wat niet gemakkelijk was in het kleine bootje.. De vier Duitsers zetten zich nu in schiethouding, 2 staande en 2 geknield, en begonnen met regelmaat in de richting van het bootje te vuren. Dit laatste maakte zich inderhaast uit de voeten. Het werden vier oncomfortabele minuten alvorens de bijboot buiten schot was. Gelukkig raakte geen enkel schot het bootje. Terug aan boord werd onmiddellijk het anker geheven en zette de 'Darling Grace' koers naar Engeland. Het was het laatste schip dat die gedenkwaardige dag, met vluchtelingen aan boord uit de haven van Oostende vertrok."

Foto © IWM (WWC D9-19)

From the IWM collection of First World War Portraits: "The Honourable Jessica Borthwick" with young boy seaman, taken on Red Cross Schooner Grace Darling leaving Ostend.

Maar er is ook een verslag van een reporter 'Felix' die de aankomst van de 'Grace Darling' in Folkestone versloeg en dat publiceerde in de 'Folkestone, Hythe, Sandgate & Cheriton Herald - Saturday 24 October 1914'. Hij volgde het schip terwijl het vanuit zee naar de haven zeilde. Duidelijk merkbaar op het schip waren de **rodekruisvlag** en de rodekruisletters op de romp. Nadat het aanmeerde, werden de vluchtelingen opgevangen en de reporter maakte kennis met twee dames. De jongste, Miss Borthwick, droeg een zuidwester en zeemanskledij, en haar vroeg de reporter naar

haar verhaal: "Ik ben de **eigenaar** van het jacht; we waren de laatste om Oostende te verlaten. Er was overal paniek, maar ik slaagde er toch in enkele vluchtelingen aan boord te nemen en wonder boven wonder iedereen overleefde. De 'Grace Darling' lag op een kleine afstand van de pier voor anker en de stoomsloep die je hier aan dek ziet bracht de mensen aan boord. We werden door Duitse Ulanen onder vuur genomen maar konden ontsnappen. Toen we langs de Franse kust voeren, hield de kanonneerboot nr. 2 van Duinkerke ons tegen. Controleurs kwamen aan boord, zagen dat de papieren oké waren en lieten ons door. Door een stom incident verloren we uren: een zak viel overboord en de Franse controleurs kwamen weer aan boord en beschuldigden ons van het uitzetten van mijnen. Het kostte veel moeite om alles uit te leggen maar uiteindelijk begrepen ze het. Alle vluchtelingen waren zeeziek en ik verloor mijn anker. Ik liet 5 blauwe lichten branden maar er kwam geen hulp aan de Engelse kant. Vervolgens maakte ik fakkels van in petroleum gedrenkte dekens. Bij dageraad toen de zee kalmer werd, konden we Folkestone binnenvaren. Mijn sloep en het grote zeil zijn beschadigd maar eind goed, al goed." De reporter vermeldt nog dat Miss Borthwick vergezeld was van haar moeder en een onbekende heer en haar verhaal afsloot met: "Ik had het geluk om de laatste vluchtelingen uit Brugge, onder wie de stadscommandant, mee te brengen." En de reporter besloot dat de 'Grace Darling' nog steeds haar bijstandswerk uitvoert. Jessie Borthwick was in 1914 nog vrijwilliger-verpleegster en ambulancier aan het front. Later richtte ze in GB een bedrijf op voor het maken van poppen en speelgoed. Haar werknemers waren in de oorlog gewond geraakte soldaten die ze zelf opleidde. Ze was zelf een talentvolle beeldhouwster.

Jessie Elvira Borthwick alias Nell Foy stierf in Kensington, London, United Kingdom in 1946.

DE HAVEN VAN OOSTENDE

OP HET EINDE VAN WOII EN LATER

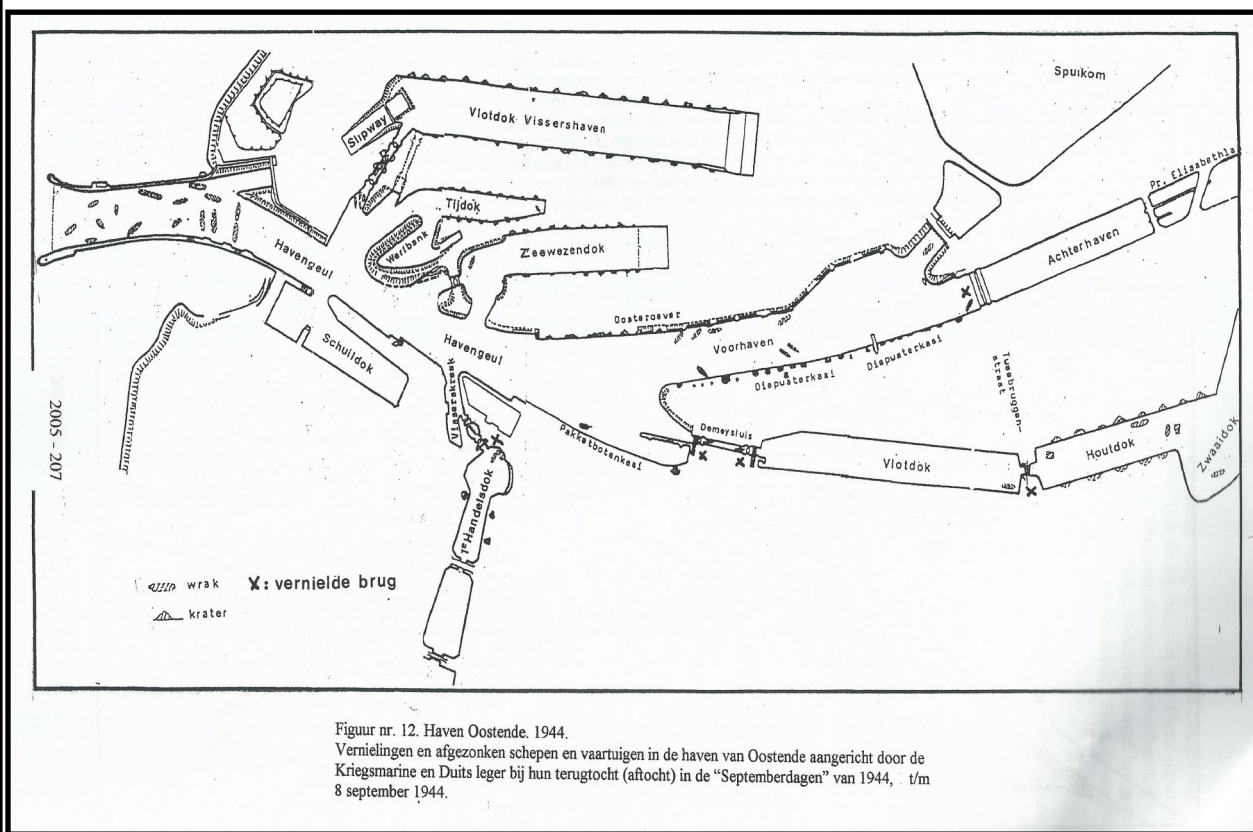
Frank Goeminne

Net zoals in WO I hadden de Duitsers in WOII van Oostende een oorlogshaven gemaakt. Was de havenstad in WO I een onderzeebootbasis, dan was ze tussen 1940-'44 Schnellboothaven. Dit werd oorspronkelijk door de Engelsen verkeerd ingeschat en ze hadden het over E-boten en niet over S-boten zoals de Duitsers de boten heten. In beide oorlogen werd het Zeewezendok als basis gebruikt.

De schnellbootbunker bestond tijdens WOII uit 4 bunkers van 14m bij 45m overdekt met een betonnen plaat van 2m. Daarin vonden de 8 torpedoboten of Schnellboote beschutting bij eventueel vijandelijk vuur.

Om niet afhankelijk te zijn van de toen bestaande sluis van het Zeewezendok, werd er over een breedte van 65m, ten zuiden van de sluis een opening gegraven. Zo kon het in- en uitvaren van de torpedoboten vlot en snel gebeuren. Deze doorsteek werd regelmatig gebaggerd om verzanding tegen te gaan en de doorvaart vlot te laten verlopen. Om de impact van mogelijke ontploffingen te beperken werd er een vlottend scherm voor deze scheepsbunker geplaatst. Dit alles was klaar in april 1942.

Naast deze constructie werden op het zuidelijk deel van het Zeewezendok tal van aanverwante bunkers gebouwd, verdedigingsbunkers zoals in de hele haven tegen luchtbeschietingen en beschietingen vanuit zee. De haven werd ook gebruikt door mijnenvegers, patrouille- en begeleidingsvaartuigen. Daarnaast werd de spui kom net zoals in WO I gebruikt als watervliegtuigbasis. Tot zover een kort overzicht van de infrastructuur die door de Duitsers gebruikt werd tot 1944.

Na de geallieerde invasie op 6 juni 1944 in Normandië ging het vrij snel. In augustus werd Parijs ingenomen en op 5 augustus was Antwerpen al bevrijd. Maar de Scheldemonding was nog in handen van de Duitsers, waardoor de geallieerden de haven niet konden gebruiken voor de noodzakelijk logistieke ondersteuning van hun troepen. Ook een aantal havens in Frankrijk waren erg beschadigd en vormden een zeer lange aanvoerlijn zodat ze om logistieke redenen ook niet in aanmerking kwamen.

Terwijl de Duitsers hevig weerstand bieden in en rond de kanaalhavens Calais, Boulogne en Duinkerke - deze laatste zullen ze tot 8 mei 1945, bezet houden – trekken begin september 1944 eenheden van de 3de CA Infanteriedivisie verder om de Belgische kust te ontzetten. Op 1 september valt Dieppe, op 12 september Le Havre, op 22 september Boulogne en Calais op 30 september.

De meeste (Marine)artillerie in de bunkers in Oostende werd op 7 september onklaar gemaakt door de Duitsers, o.m. van Raversijde tot Den Haan. In de nacht van 4 september verlieten de laatste Schnellboten de haven van Oostende. De verdediging in en rond de stad werd ontruimd.

De Duitse Commandant "Pas de Calais" gaf bevel de havenfaciliteiten totaal te vernietigen. Gezien weinig tijd restte, moest een demolitieploeg van 30 à 40 man achterblijven na de evacuatie. Door de versnelde terugtocht moesten de demolitiewerkzaamheden tweemaal onderbroken worden.

De demolitieploeg werd ingekrompen tot een kleine groep marinemanschappen. Er werden 5 reeksen vernielingen uitgevoerd, waarvan de laatste op 8 september tussen 9.30 uur en 10.15 uur. Nadien verlieten de laatste Duitse militairen de haven oostwaarts.

Ondanks gevechten rond Nieuwpoort (tot 9 september) en Westende (tot 12 september), trokken escadrons van het Pantserregiment '12th Manitoba Dragoons' verder en bereikten op 8 september om 14 uur Oostende via Zandvoorde.

Op 12 september kwam de verkenningsseenheid 'Ports Directorate 2nd Army Group' in Oostende aan. Deze maakte onmiddellijk een inventaris van de haven, waarna een werkprogramma werd opgesteld, te beginnen met het opruimen van niet-ontploffte springstoffen achtergelaten door Wehrmacht en Kriegsmarine.

Vernielingen

In het Zeewezendok lag het vlottend scherm dat de snelbootbasis diende af te schermen. Zowel op de oost- als westkaai waren zeer veel plaatsen gedynamiteerd.

In het eerste dok van de handelshaven waren er drie kraters geslagen; de brug over de sluis was vernietigd en in het eerste dok lag een gezonken binnenlander. In de toegang naar de handelsdoken lag ook nog een gezonken lichter.

In de toegangssluis van het Visserijdok lagen vier gezonken en geladen vaartuigen. De sasdeuren waren voorzien van springstoffen maar die zijn niet afgegaan. Op de muren waren diverse kraters door ontploffingen. Ook de slipways waren defect en de machinekamers waren vernietigd. De kaaimuren van het tijdok van de visserhaven waren opgeblazen en er lag ook een klein gezonken vaartuig.

De kaaimuren van het Houtdok waren onbruikbaar gemaakt door de aangebrachte springladingen. In het dok hadden de Duitsers een sleepboot, een binnenlander en een eigen Sperschip laten zinken.

In de sluiskom van de Demeysluis werden twee stoomhoppers gedynamiteerd en gezonken zodat de sluisdeuren niet geopend konden worden. De beide bruggen over de sluis waren vernield, waardoor de toegang tot de sluizen verhinderd werd.

In de kaaimuren van de diepwaterkaai bleken 17 grote kraters geslagen te zijn, er waren drie kranen gekanteld en vier schepen waren tot wrak herleid. Op de oosteroever, werd er in de spuisluis een sleepboot en pont gezonken. Door een tot ontploffing gebrachte munitie-aak waren de kaai en de bevoorradingsposten van de pakketboten volledig verwoest.

De pakketbotenkaai kon niet bereikt worden door de vernieling van het pakketbotengebouw, terwijl langs de kade ook nog wrakken in het water lagen.

Ook in de kaaimuren van het huidige Montgomerydok, toen het tweede schuildok, en in de Istambulkaai waren grote kraters geslagen.

In de havengeul tussen de beide staketsels waren 15 schepen tot zinken gebracht: twee graanzuigers, twee zandzuigers, twee schepen met emmerbaggermolens, zeven hoppers, een sleepboot en een binnenlander. Tussen de havenhoofden was een versperringsnet gespannen. Deze staketsels waren door de oorlogsomstandigheden en slecht onderhouden in zeer slechte staat.

Ontmijningsacties om de haven van Oostende terug bruikbaar te maken

De **onbeschadigde** kaaimuren die de escadrons van het Pantserregiment '12th Manitoba Dragoons' bij het bereiken van Oostende op 8 september vonden waren: de Stoombootkaai, het Schuildok aan het Visserijdok, de Pakketbotenkaai, het Vlotdok aan de handelskaaien en een groot gedeelte van de oude handelsdokken. Omdat een aantal explosieven niet ontploft waren, vooral omdat de ontstekingen niet werkten en de demolitieploegen hun 'hoogdringend' werk niet goed hadden kunnen uitvoeren, bleven een aantal kaaien min of meer gespaard. Dit ging dan om enkele plaatsen langs de diepwaterkaai, de volledige lengte van de kaaien van het vlotdok aan de handelshaven, de volledige lengte van de kaaien van de pakketbotenkaai, de volledige lengte van het schuildok en de stoombootkaai en het bedieningsmechanisme van de sluizen van het Visserijdok.

Daarnaast waren er mijnenvelden ontruimd aan de sluis van het Visserijdok, het Zeewezendok en daartussen. Ook op de oosteroever en aan de diepwaterkaai werden mijnen gesleept en geruimd. De Britse eenheden die de Canadezen aflostten, hadden onmiddellijk een prioriteitenprogramma opgesteld om de haven klaar te maken als logistiek steunpunt. De voornaamste punten van het programma waren:

- de vaargeul doorvaarbaar maken;
- mijnenvelden verwijderen en ontstekingen en springladingen wegnemen;
- herstelwerken uitvoeren en de toegang verzekeren naar en op de Stoombootkaai, de Istambulkaai, de Pakketbotenkaai en de Diepwaterkaai;
- beginnen met het maken van twee LST-hellingen voor het ontschepen van de landingsvaartuigen;
- de volgende prioriteit was het klaar maken van de Demeysluis.

Om een kleine vaargeul te maken had men geen berging van de gezonken wrakken uitgevoerd maar hadden de Britten de wrakken verspreid door ze te laten ontploffen. Op 26 september liep de SS Jargoan als eerste de haven van Oostende binnen. Het eerste tankschip was er op 29 september 1944. Op 17 september 1944 begon de '933 Port Construction and Repair company' samen met de '1 Port Construction and Repair Group' o.l.v. Lt. Col. My D.H. met de opruimingswerken aan de diepwaterkaai. Ondertussen nam de Royal Navy de mijnveeg- en bergingsactiviteiten in de vaargeul voor zijn rekening.

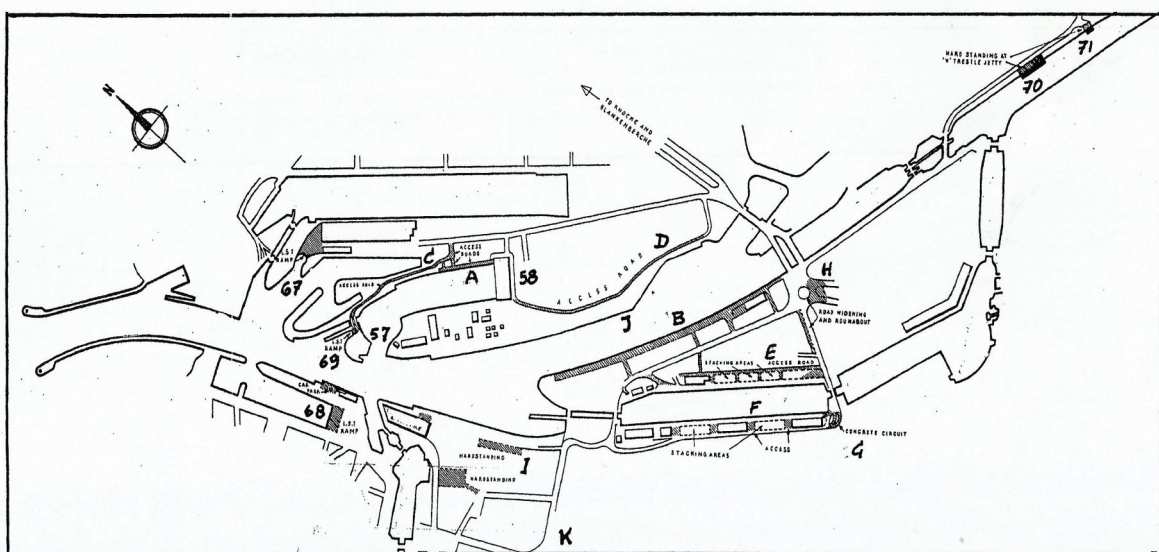
Op 18 september 1944 werd gelijktijdig op de andere kaaien gestart met de opruimingswerken, deze werken werden vooral door burgers uit Oostende uitgevoerd. Op de Istambulkaai werden de kraters gedicht en voorzien van een laag beton. De Stoombootkaai werd ontruimd en eveneens van een verharding voorzien. Op de Pakketbootkaai, die zou gebruikt worden om via de transportschepen de gewonden en zieken naar Engeland te brengen, werden het tot ontploffing gebrachte stations- en douanegebouw en de bunkers geruimd. De toegangswegen werden voorzien van een verhardingslaag.

Ook op 18 september werd aangevangen met de inplanting en bouw van de eerste Landing Ship Tank (LST)-helling. Deze werd op de oude en gedempte visserijsluis (nu nog steeds te zien, als men met de overzet aanlegt) ingeplant. De bedoeling was via deze helling zowel bij laag- als hoogwater te kunnen lossen en laden. Op 5 oktober werd die in gebruik genomen door het lossen van een LCT (Landing Craft Tank), de kleine broer van de LST (laadvermogen van 1626 ton, het vijfvoud van de LCT), maar het duurde tot 23 oktober tot ze afgewerkt was.

Op 20 september 1944 werd begonnen met het ontsluiten van de Demeysluis, zodat de intacte kaaien van het vlotdok gebruikt konden worden. Dit karwei was een stukje vakmanschap en engineering door het verwijderen van de bruggedeelten en het verwijderen van de hoppers en wrakken. Daarvoor werd speciaal materiaal uit Engeland overgebracht. Daarna werd het deursysteem hersteld en voorzien van spanning. Op 30 oktober was deze klus geklaard.

Daar de Britten Oostende uitbouwden tot hun logistiek steunpunt dicht tegen het front, was voor de aanvoer een tweede LST-helling een noodzaak. Toelating om eraan te beginnen kwam op 6 oktober. Ze kwam in het tweede schuildok (thans het Montgomerydok). Voltooiing volgde op 28 oktober, maar vanaf 13 oktober konden schepen aanmeren.

Op 30 oktober 1944, nam de '4 Port Construction and Repair Group' o.l.v. Lt. Col. Stirling de havenwerken over en kreeg versterking van de 42 Mechanical Engineering Section, de 930 en 933 Port Construction and Repair Group en de 983 Dredging Cy Royal Engineers, een baggergroep. Ondertussen werden de 17 grote kraters in de Diepwaterkaai opgevuld met beton en bouwafval en voorzien van een kasseien bedekking. Er werd dan een pijplijn aangelegd tussen de kaai en de saskom van het kanaal om de lading van zeetankers op binnenlanders over te pompen, voor vervoer naar andere plaatsen in het land. De herstelling was klaar op 5 januari 1945 en de installatie werd gebruikt voor de geallieerde olieaanvoer.

Figuur nr. 13. Haven Oostende, 1944-1945.

Infrastructuur- en herstellingswerken uitgevoerd door het Brits leger, om de haven bruikbaar te maken als bevoorradingshaven voor de geallieerde legers.

67: LST- ramp no.1(ontschepingshelling voor landingsvaartuigen - tanks , Landing Craft Tanks) aangelegd in de toen nog bestaande beneden sluishoofd van de gedempte voormalige Visserijsluis, (bestaat nu, 2005, nog).
68: LST-ramp no; 2 (ontschepingshelling voor LST!s),aangelegd op de kop van de kaai VAN HT Schuildok (nu Montgomerydok). 69: LST-ramp no.3 (ontschepingshelling voor landingschepen -tanks, LST, Landing Ship Tanks), aangelegd naast de door Duitsers onbruikbaar gemaakte Zeewezendoksluis. 70 en 71: laadsteigers (100x 9 m en 10x8 m) gebouwd aan het kanaal Oostende-Brugge.

A: kaai voor ASR-vedettes (Air-Sea Rescue launches - Lucht-zee reddingsboten). B: Diepwaterkaai (Cockerill kaai, herstel kaaimuren en kaaiverharding. C/ aanleg toegangsweg LST-ramp no.3. D: verbreden Esplanadastraat. E/ toegangsweg en verharde stapelvlakken. F: verbreden toegangsweg en verharde stapelvlakken. G: aanleggen verkeersplein met gescheiden rijrichtingen op het einde van het Vlotdok. H: verbreden Tweebruggenstraat en aanleg "rondpunt" aan "de Bolle". I: toegangsweg en verharde parkeerterreinen op en aan de Pakketbotenkaai en zeestation (spoorwegstation Oostende-Kaai). J:bouw aanlegsteiger voor het bunkeren van kleine vaartuigen (small vessels). K: Brits transitkamp (aan de Mahieukerne).

Toen de LST's (de landing ship tanks) in gebruik werden genomen, de grotere broers van de LCT, hadden deze een lengte van 100m en konden moeilijk tot helemaal niet aanmeren in het huidige Montgomerydok. Ook van de nog bestaande LST-helling in het Schuildok, de huidige helling naast het Visserijdok was de doorgang te smal. Daarom werd deze helling herbouwd aan het Zeewezendok door het storten van hardsteen en een laag gewapend beton. Gestart op 15 oktober was die klaar op 31 oktober. Nadeel was dat er maar één LST-vaartuig per keer kon aanmeren. Via de Vismijnlaan, die in beton werd gelegd, konden de konvooien naar het hinterland vertrekken.

In december 1944 vroeg de Royal Navy om extra ligplaatsen voor de bevoorrading van kleine vaartuigen. Daartoe werd op 17 december een ponton aangelegd van 26m bij 13m langs een stuk oosteroeverkaai die niet beschadigd was.

Het Zeewezendok werd bij de bevrijding vanaf 13 januari 1945 in gebruik genomen door de lucht- en zee reddingsdienst van de RAF. Deze vooral kleine dienstvaartuigen, zoals de motor launches, meerden af in de Schnellbootbunker van de Duitsers. Dit gebeurde na herstellingswerken, vooral metselwerk, waarbij op de kaai voor de huisvesting van personeel & administratie Nissenhutten (met gebogen dak van golfplaat) werden opgetrokken.

Ook in de voorhaven werd het clublokaal van de Royal Yacht Club Oostende (R.Y.C.O.) door de Royal Navy gebruikt als herstellingswerkplaats voor bovengenoemde vaartuigen. Daarvoor werd de toen bestaande houten helling, de toenmalige slipway, versterkt en werden enkel nieuwe aanlegsteigers gebouwd.

Op het kanaal Brugge-Oostende werden ook twee aanlegsteigers gebouwd voor de overslag van goederen van de vrachtwagens naar de binnenlanders. De eerste werd gebouwd langs de Elisabethlaan ter hoogte van de Nukkerstraat, kant Bredene. De andere aan de zijde van de roeiclub KRNSO.

Naast alle bovengenoemde herstellingen, vooral aan kaaien en de wegen ernaar toe, werden in de onmiddellijke omgeving veel wegeniswerken uitgevoerd door de Britse genie om zo een vlotte verbinding te realiseren. Onder meer het verbreden van de Tweebruggen- en Esplanadestraat, de aanleg rotonde aan 'De Bolle', het verkeersplein, de toegangsweg en stapelterreinen aan de zuidelijke en oostelijke kant van het Vlotdok en andere plaatsen.

Daarenboven moest ook een stuk van de Istambulkaai heropgebouwd worden, nadat in november 1944 een vaartuig het toen zwakke kaaihoofd had geramd.

De Demeybruggen en de brug aan de Tweehavenstraat en de Voorhavenbrug waren vernield. De Britse genie herstelde de Voorhavenbrug door middel van Bailey- elementen. Aan de Tweebruggenstraat werden er twee Bailey-bruggen geplaatst.

Met dank aan de heer Ferdinand Gevaert voor de toegelaten overname van zijn tekeningen en bronnenmateriaal uit De Plate, oktober 2005, 'De metamorfose van de haven van Oostende', deel 3, pp.206-208.

Geraadpleegde werken

- Der Atlantikwall, Perlenschnur aus Stahlbeton, Rudi Rolf, 1983
- Database 'The Liberation of Belgium' (02.9.1944 – 04.02.1945)
- De Oostendse regio in WOII, André Asseloos, 1990
- De Oostende Britse oorlogshaven, Fernand Gevaert, 1985
- Hitlers Atlantikwall, George Forty, Leo Marriott en Simon Forty, 2017

WAT EEN GIDS 'BOEIEN' KAN ... 'VLUCHT VAN DE OOSTENDSE VISSERS ...'

Dirk Verstraete

Elk jaar in september is juf Kathleen van de partij met haar vierde leerjaar van de basisschool Vogelzang. Vanop de Kapellebrug kan ik de naderende vijftientig gele fluohesjes al snel ontdekken. Het weer laat ons deze ochtend wat in de steek.

Even afwegen of ik start in de stationshal of aan de Amandine. Het wordt de 0.129.

De aangevraagde wandeling is een mix van Oostends erfgoed: Amandine, Grote Kerk, Vlucht van de Oostendse vissers, Peperbusse en als afsluiter de Trap.

De vragende ogen van de kinderen bij het begin van de wandeling vind ik telkens opnieuw de beste motivator om van start te gaan.

Bij de Amandine is het ijs al snel gebroken: een nieuwe kapitein wordt aangemonsterd en krijgt meteen een gigantische zuidwester aangemeten. De

rest van de scheepsbemanning proeft van een stuk zeebeschuit om zich in te leven in de rol van een stoere visser. De ganse groep zingt tenslotte: "Gie zie mien zèekapitein" ...

Gie zie m'n zeekapiting
Gie bluf m'n zeekapiting
Al es geen velveron strepen op je mouwe
Al dien joe nagels oltied in de rouwe
Al es geen klakke vul met goed
't es joen posteure die 't em doet

Gie zie m'n zeekapiting
Gie bluf m'n zeekapiting
En da goj bluve toe m'n latsste sijn g

't Es al lang geleen,
Zeg wit je 't nog
Daar in de nieuwe zoale
Ze stoend er nog
Ik woaren iedre zundag
Joen keppele meer en meer
Maar 's maandags was 't weer voaren
En da dee zeer

Dit jaar zitten in juf Kathleens klas heel wat leerlingen uit Afghanistan, Marokko, Somalië en Syrië. Ik probeer een stukje Chrystal Ship naadloos in de tocht mee te geven. We hebben het over bootvluchtelingen op de Middellandse Zee en over **“The Inflatable refugee”** van Schellekens en Peleman. De zes meter hoge opblaasbare figuur maakt indruk! De leerlingen zijn vertrouwd met het thema en er is veel respons. Dit sluit aan bij onze volgende halte :het monument ‘**Vlucht van de Oostendse vissers**’. De leerlingen krijgen een doe-opdracht: maak samen een “levend standbeeld” (**tableau vivant**) van de Oostendse vluchtelingen. De kinderen stappen even in de schoenen van de personages die ze op het monument ontdekken. Een aantal attributen helpen hen om hun rol op te nemen: een kledingstuk, een pop, een huisdier mee op de vlucht ... Ze klampen zich vast aan de mouw van mama of papa met een hand en knijpen hun lievelingsknuffel onder de andere arm.

Met de digitale technologie van vandaag hoort er uiteraard een foto voor de klasblog bij. Het is duidelijk dat ze bijzonder enthousiast zijn. Niet ieder kind is zich ervan bewust dat een moment van ernst hier op zijn plaats is. Maar binnen de klas wordt er zeker verder over gepraat. En heel misschien is er een oma of opa die verwijst naar haar/zijn ouders die zelf ooit de vlucht naar Engeland meemaakten. Gegarandeerd wordt dit opgepikt in een volgend klassengesprek. Een aanrader zeker met een klasgroep!

'T LEVEN ZOALS HET WAS OP DE MAALBOTEN TUSSEN 1967 EN 1977 (Deel 4)

Arne Pyson © 2016 (copyright)

N.v.d.r. Een overzicht van de geciteerde schepen vindt de lezer in Gidsenblad 2017-1.

Lastige klanten ...

Met lastige klanten hadden de oudere stewards, d'oede ratten, helemaal geen moeite.

Ik herinner nog het volgende van op de luxepakketboot 'Reine Astrid'.

Chef-de-Rang, bij ons aan boord 'incasseur' genoemd, was toen 'Bolle'. Een kleine, ronde oudere man, met zwart bekhaar en die steeds bij ons aan het schooien van: "Ne sigarette of e dok in je bakkes". Nu op een dag stapte een vaste Britse klant de eetzaal binnen. Hij was iemand die steeds en echt over alles en nog wat klaagde, een echte 'pisse-vinaigre' of 'grumpy old man'. "Lap," zegt 'Bolle', "daar heb je hem". En inderdaad zoals verwacht is de sla

te groen,
de toma-
ten te
rood, enz.
Na zijn
dessert
wilde ik
z'n koffie
opdiene-
n. Ik ging
naar de
'soixante'
of kleine
pantry
naast het
buffet en
maakte
daar een
plateautje
klaar met
servetje,
tas, on-
dertas,

Beeldbank Oostende

zilveren lepeltje, koffie en melkkannetje, suiker en koekje. Toen moesten we nog verse warme room bij de koffie en koude melk bij de thee voorzien.

Opeens zei 'Bolle' tegen me: "Joenetje wachtte eki, ...".

Hij nam het kopje en stak dat met het oor en de kant waar de klant normaal zijn lippen aan zet, 5 minuten onder de kraan waar enkel stoom uitkomt. Ook het handvatje van het zilveren koffiepote onderging die behandeling. "Dien nu maar op."

Ik bij de klant: "If You please Sir, your coffee with hot cream as requested". De man had niet enkel z'n vingers verbrand maar ook zijn lip plakte aan het kopje. We hebben hem nooit meer teruggezien.

Niet alleen passagiers maar ook sommige officieren aan boord 'hadden ervan'. De oudere - veel van hen hadden trouwens gevaren bij de 'Royal Navy' tijdens WOII - waren streng maar rechtvaardig en correct. De nieuwe lichte jonge gasten, die in het zomerseizoen, ter versterking inscheepte, daar zat soms wat tussen, echte 'parvenu's'.

Ze kwamen steeds op het verkeerde moment een uur in het restaurant zitten en bezetten zo de plaats van betalende klanten. Die mannen aten en dronken aan een zeer goedkoop boordtarief. Maar dat bracht voor ons niets op. Vooral in een 'coup de feu' toen de boel goed vol zat en we hard aan 't werk waren om onze omzet te verhogen, waren ze daar gezet. Soms vergaten ze, zogezegd, alsnog om te betalen. Had men er niet opgelet, was de 'gorre' (= gierigaard) weg en mocht je uit eigen zak het tekort bijleggen. Nu op een dag kwam er zo'n 'gestevintje' eten tijdens het volle service en hij wilde per se 'gestampte patatten' in plaats van de 'pommes sautées'. Met 110 reizigers die in de zaal zaten te wachten op hun 'grosse pièce' hadden die 2 koks bij ons helemaal geen tijd en geen 'goeste daarvoor'. Onze Chef-Steward bijgenaamd 'Grote Klauw' nam het initiatief om zelf maar die puree te maken. Wij allemaal uiteraard zeer verwonderd. Hij riep naar mij: "Pyson-sje got es wa witte finne noaigoaren vragen aan dikke tette" (= de stewardess).

Tijdens het verorberen van z'n hoofdschotel zagen we de jonge luitenant voortdurend smakken en rare smoelen trekken. Onze 'Grote Klauw' had de fijne witte naaigaren gemengd in de puree en dat zat nu tussen zijn tanden. Die hebben we ook niet meer gezien.

Op de car-ferry '**Koningin Fabiola**' hadden de officieren hun middagmaal gebruikt - met alles erop en eraan - toen we stillagen in Dover. Het was de TSF (marconist) zijn verjaardag en na de maaltijd trakteerde onze Chef-Steward, bijgenaamd 'Menértje Mommessin' - hij dronk steeds magnum of 'bomme' Beaujolais Mommessin - met een Irish coffee. Dat smaakte natuurlijk naar meer en dan nog ééntje, Na een tijd moest het schip terug vertrekken en die mannen werden boven op de brug verwacht. Ik moet er eerlijkheidshalve aan toevoegen dat de tweede luitenant toen van wacht was en niets had gedronken.

Onze Chef 'Menértje' had het idee om het natafelen verder te kunnen zetten, maar dan wel boven in de 'Officers' quarters'. Hij gaf mij de opdracht om een plateau met 4 Irish coffees naar boven te brengen. Na een paar keer op en neer te hebben gelopen, telkens met nieuwe coffees zei de Commandant bijgenaamd 'de Bruggeling' mij: "Breng maar alle attributen om die coffees klaar te maken naar de brug en we zullen het wel zelf doen." Zo gezegd, zo gedaan en dus hoorde daar ook een spuitzak met vers opgeklopte slagroom bij.

Een half uurtje voor aankomst in Oostende zei 'Menértje' me: "Vergit die boel daar boven niet te debarasseren." Ik sprintte naar de brug en zag de 'Bruggeling' samen met 'dikke Gr..' staan, straalbezopen en met die spuitzak, elke boei op de zeekaart te voorzien van een klein torentje slagroom.

Ook nog eens over die 'Bruggeling' maar dan in het restaurant op de '**Prince Laurent**'. We lagen in Dover, hadden goed gegeten en den ordonnance van de Commandant kwam zeggen: "We hebben toestemming om af te varen." Den ouwen, 'tuureluure': "Ok, moh ik moen èrst nog ne cognac hen." Onze Chef 'Celle' weigerde. "Goed," zei den commandant, "als ik geen drank krijg, stop ik het schip!" Hij nam de telefoon aan het buffet en belde naar de machinekamer: "Allo hier den ouwen hé, nu alles aftrekken...". En inderdaad, juist tussen de koppen van Dover 'Eastern docks' viel alles uit en stil, geen elektriciteit meer en ook geen vaart meer niks, nada nul! "Oké, oké, 't is al goe," schreeuwde 'Celle', "Pyson geeft hem a.u.b. een dubbele cognac!" En daarna zijn we weer in gang geschoten

Op de **'Koningin Elisabeth'** vaarden we in de zomer de af om 9.20 uur met soms een ontdebbling van het schip voor een dagreis om 10.15 uur. We hadden op de heenreis steeds veel Belgen aan boord die gingen shoppen in Dover en die in de late namiddag dan terugkwamen met de dagreis. Vooraan, boven aan de bar éérste klasse was er een overloop of 'palier' en daar waren de twee luxehutten met kleine 'locker' (ruimte) met boiler voor het warme water in de bar en de hutten. De trappen naar boven leiden naar de brug en naar beneden naar de Purser's Office. Daar waren ook een zitbank en de deuren naar de buitendekken. Ik werkte in bar één. Mijn collega Redgy uit bar tweede klasse had wat droogvis in de vorm van 'Schotse schullen' mee aan boord voor ons. Die vis was nog niet helemaal droog en ik had het idee om ze op te hangen in de boilerruimte waar het warm was. In die ruimte stonden er ook extra bakken bier in reserve. Maar op die vroege heenreizen verkochten we weinig drank dus die bleven daar staan. Die droogvis ging uit onze gedachten, compleet vergeten.

Wel merkten we op dat er na een paar dagen een rare geur hing op die 'palier'. En al geruime tijd kwam niemand meer op die zetels zitten. We moesten zelfs die hall niet meer uitvegen. De officieren die van of naar de brug gingen, repten zich zo gauw mogelijk uit die ruimte. Hoe langer het duurde hoe meer het daar begon te stinken.

Nu op een dag moesten wij de afvaart in Dover overnemen van de dagreis, dus waren er veel Belgen en veel verkoop van drank. Zeg ik tegen m'n commis: "Haal es da bier uut t' reservekot". Ik hoor een geschreeuw en ga kijken: veel witte wormen en een ondraaglijke stank, geen droogvis meer, enkel de koordjes!

'Reine Astrid': dagreis met vertrek om 10.15 uur. De hele morgen slecht zicht door een dikke mist. Commandant 'Kongo-neutje', een zeer strenge bevelvoerder - ex-Royal Navy WOII -, moest na vertrek op de brug een kop geclarifieerde bouillon met toast hebben. Ik stuur het hulpje - braaf maar simpel - met de plateau naar het stuurhuis. Toen moest men aankloppen en toestemming vragen om op de brug te komen. Hij ging binnen en op dat moment beval den ouwen: 'Blazen!' (3 x op de scheepsfluit voor de mist). Dien kleinen staat daar met z'n plateau, stijf van de schrik en weet niet wat te doen. "Blazen, ... blazen," en die jongen begint te blazen in de soep van 'Kongo-neutje'...

'Roi Leopold III': dagreis met vertrek om 10.15 uur. Op de heenreis waren er slechts een 80-tal passagiers aan boord. Verveling ... en een collega bijgenaamd 'dikke Raoul' begon te drinken. Bij aankomst in Dover 'krikke' natuurlijk. Wij hebben hem in bed gestoken. Maar om 17 uur hadden we de afvaart uit Dover met duizend reizigers en een volle zaal. Zegt de Chef-Steward 'Hanze Boone' tegen me: "Hoalt de dikken maar uut z'n nest". Een paar maal gaan 'porren' maar de dikken was niet wakker te krijgen natuurlijk.

Hanze Boone' naar beneden met een pot water. Een tijd nadien zagen we 'dikke Raoul' met 'zèèr an z'n (h)oar' verschijnen in de zaal, met z'n witte vest aan maar geen broek. Hij had enkel een witte kokschoort voorgebonden en begon zo te werken. Na enkele ogenblikken hadden we in de gaten dat hij ook geen onderbroek aan had. De twee linten van de schoort hingen juist voor de spleet van z'n blote witte, dikke 'koente' te bengelen. Geen enkele passagier had iets opgemerkt, tot wij allemaal luidkeels begonnen te 'burrelen'.

ZEEVIS GROOT- & KLEINHANDEL

Van Haudt Patrick - Van De Wijnckel Christa

VISMIJNLAAN 134-135

8400 Oostende

T vismijn 059 32 19 95

F 059 33 19 95

OPENINGSTIJDEN:
ma-di-wo: 8u - 16u
do: 8u - 13u
vrij: 8u - 16u
za: 8u - 13u
zo: sluitingsdag

